

مقیاس هوشی و کسلر چهار و استانفورد - بینه
(روایی تشخیصی)

مؤلف:

محسن خسروی

سرشناسه	: خسروک، محسن، ۱۳۵۴ مهر -
عنوان و نام پدیدآور	: مقیاس هوشی وکسلر چهار و استنفورد - بینه (روایی تشخیصی) / مولف محسن خسروی؛ ویراستار فهیمه جمالی.
مشخصات نشر	: بجنورد: گسترش علوم نوین، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: [۵]، ۱۴۵ ص.: مصور (بخشی رنگی)، نمودار (رنگی).
شابک	: 978-600-8470-23-6: ۱۶۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۸ - ۱۴۵.
موضوع	: کودکان -- هوش آزمایی
موضوع	: Children -- Intelligence testing
موضوع	: آزمون های هوش
موضوع	: Intelligence tests
موضوع	: مقیاس هوش وکسلر برای کودکان
موضوع	: Wechsler Intelligence Scale for Children
موضوع	: آزمون هوش تهران، استنفرد و بینه
موضوع	: Tehran-Stanford-Binet Test
موضوع	: آزمون هوش استنفرد و بینه
موضوع	: Stanford-Binet Test
موضوع	: کودکان -- ایران -- هوش آزمایی
موضوع	: Children -- Iran -- Intelligence testing
رده بندی کنگره	: ۱۳۵۴ / ۵۹۳ / ۴۱۲۲ BF
رده بندی دیویی	: ۹۳ / ۴۱ / ۵۵۱

انتشارات	گسترش - نوین
عنوان کتاب	مقیاس هوش، وکسلر چهار و استنفورد - بینه (روایی تشخیصی)
مؤلف	محسن خسروی
ویراستار	فهیمه جمالی
طراح جلد	هادی شاهی
نوبت چاپ	اول، زمستان ۱۳۹۵
شمارگان	۱۰۰۰
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۴۷۰-۲۳-۶
تعداد صفحات	۱۴۵ صفحه
قیمت	۱۶۰۰۰ ریال

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۴	مقدمه
۸	ضرورت موضوع
۱۱	اهداف کتاب
۱۲	بحث قیاس هوش
۱۴	روایی و انواع آن
۱۶	روایی پیش‌بین
۱۶	روش تعیین روایی پیش‌بین
۱۷	روایی محتوا
۱۷	روایی صوری
۱۸	روایی منطقی
۱۸	روایی اکولوژیکی
۱۸	روایی آزمونگر
۱۹	روایی فرایند آزمون
۲۰	روایی ملاکی
۲۱	روایی هم‌زمان
۲۱	روش تعیین روایی هم‌زمان
۲۱	روایی سازه
۲۴	تعمایز سنی
۲۴	روایی تشخیصی
۲۵	روش تعیین روایی تشخیصی
۲۷	ناتوانی یادگیری
۲۷	تاریخچه ناتوانی یادگیری
۳۱	اجزای مشترک تعریف‌ها
۳۲	ویژگی‌های مشترک دانش‌آموزان با ناتوانی یادگیری

۳۲	اختلال‌های توجه
۳۲	توانایی حرکتی اندک
۳۲	مشکلات ادراکی و پردازش اطلاعات
۳۲	ناتوانی در ایجاد و تجهیز راهبردهای شناختی برای یادگیری
۳۲	مشکلات زبان شفاهی
۳۳	مشکلات خواندن
۳۳	مشکلات زبان نوشتاری
۳۳	مشکلات مربوط به ریاضیات
۳۳	رفتار نامناسب اجتماعی
۳۴	نظریه‌های مختلف درباره ناتوانی‌های یادگیری
۳۵	نظریه برتری نیمه‌کره
۳۶	نظریه پردازش اطلاعات
۳۸	نظریه تأخیر در رشد و تحول
۳۹	نظریه کوتاهی دامنه توجه
۴۰	نظریه آسیب خفیف مغز
۴۱	نظریه روان‌کاوان
۴۱	نظریه فرایری آگاهی‌ها
۴۳	نظریه چندعاملی
۴۳	علل ناتوانی یادگیری
۴۴	عوامل زیست‌شناختی و جسمانی
۴۴	عوامل ژنتیکی
۴۴	عوامل محیطی
۴۵	ارزیابی ناتوانی یادگیری
۴۶	روش‌های ارزیابی سستی
۴۶	روش‌های دیگر ارزیابی
۴۷	ارزیابی پویا
۴۷	آزمون‌های ملاکی

۴۷	آزمون‌های رسمی هنجار گزینی شده
۴۷	آزمون‌های توانایی‌های ذهنی و فرایندهای ذهنی
۴۸	اختلال خواندن
۵۴	تعریف اختلال خواندن در DSM- IV
۵۴	نارساخوانی
۶۱	نارساخوانی‌های پیرامونی
۶۱	نارساخوانی غفلتی
۶۳	نارساخوانی توجهی
۶۵	نارساخوانی دیداری
۶۶	نارساخوانی‌های مرکزی
۶۶	نارساخوانی سطحی
۶۷	نارساخوانی آوایی
۶۸	نارساخوانی عمیق
۷۰	مقیاس هوشی استنفورد - بینه
۷۰	نمرات ترکیبی استنفورد - بینه
۷۳	سایر نمرات ترکیبی استنفورد - بینه
۷۴	پیش‌بینی ناتوانی یادگیری
۷۶	نمرات ترکیبی برای دیر آموزان و باهوش
۷۸	کاربردهای بالینی عمومی ترکیبات توانایی مشترک
۸۲	گام اول هدف و محتوا
۸۴	گام دوم مقایسه هوش بهر کلامی و غیرکلامی
۸۵	گام سوم ارزشیابی هوش بهر کل
۸۵	گام چهارم محاسبه محور ترکیبی خواندن
۸۵	گام پنجم تفسیر تفاوت‌های خرده آزمون
۸۶	گام ششم بهره‌گیری از آزمون‌های تکمیلی
۸۶	گام هفتم تدوین گزارش روان‌شناختی
۸۷	مقیاس‌های هوشی وکسلر کودکان

۸۹	 مراحل تفسیر با استفاده از نسخه چهارم مقیاس هوش وکسلر کودکان
۹۰	 گزارش نمره‌ی هوش‌بهر کل و شاخص توانایی کلی
۹۱	 گزارش و توصیف نمره‌ی شاخص فهم کلامی
۹۱	 گزارش و توصیف نمره‌ی شاخص استدلال ادراکی
۹۲	 گزارش و توصیف نمره‌ی شاخص حافظه فعال
۹۲	 گزارش و توصیف نمره‌ی شاخص سرعت پردازش
۹۲	 ارزیابی و مقایسه تفاوت بین چهار شاخص اصلی
۹۳	 ارزیابی و مقایسه ضعیف و قوت
۹۳	 ارزیابی و مقایسه توانایی‌های پرآکنندگی در خرده آزمون‌ها
۹۳	 ارزیابی نه‌ات سرکات هر یک از خرده آزمون‌ها
۹۴	 مبانی و چارچوب نظری
۹۴	 نظریه کتل، هورن و بارول (CHC)
۹۷	 استدلال سیال (Gf)
۹۸	 دانش ادراکی (GC)
۹۹	 حافظه کوتاه‌مدت Gsm
۱۰۰	 پردازش دیداری - فضایی (Gv)
۱۰۱	 پردازش شنیداری Ga
۱۰۲	 بازیابی بلندمدت (Glr)
۱۰۳	 سرعت پردازش شناختی (Gs)
۱۰۴	 خواندن و نوشتن (Grw)
۱۰۴	 دانش کمی (Gq)
۱۰۵	 سرعت واکنش (Gt)
۱۰۶	 پیشینه موضوع
۱۱۵	 مطالعات خارجی
۱۱۷	 تحلیل‌های مرتبط با شاخص‌های آماری
۱۲۰	 تحلیل‌های روان‌سنجی
۱۲۳	 درآمدی بر روش فاصله اطمینان

۱۲۵ کاربرد منحنی راک

۱۲۹ تحلیل‌های توصیفی

۱۳۳ تحلیل‌های روان‌سنجی

• ۱۳۵ نتایج

۱۳۸ فهرست منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

با پیدایش روانشناسی در نیمه دوم قرن نوزدهم دو جریان علمی متمایز تکوین یافتند. اولی منجر به پیدایش روانشناسی تجربی و دومی منجر به پیدایش روان‌سنجی شد. روانشناسی تجربی، در پی کشف قوانین کلی رفتار بود، بنابراین از تحقیق در زمینه‌ی تفاوت‌های فردی اجتناب می‌کرد. روان‌سنجی برعکس به اندازه‌گیری تفاوت‌های فردی می‌پرداخت، سعی می‌نمود تا کیفیات روانی را به کمیت‌های عددی و غیر قابل تبدیل کند. یک چنین نگرشی حداقل دو حسن داشت اول اینکه به روان‌سنج‌ها اجازه می‌داد تا ابعاد مختلف توانایی‌های روانی هر فرد را جداگانه ارزیابی کنند. در یابند که آنان در کدام بعد وسعت یافته و در کدام بعد ضعیف‌اند. دوم اینکه هر فرد را با گروهی که متعلق به آن است، مقایسه کنند، موقعیت وی را در بین سایر افراد، مشخص کنند. زاویه دید اخیر منجر به ابداع آزمون‌های روانی شد (بهرامی، ۱۳۸۷).

و به‌طور کلی، به‌منظور مطالعه تفاوت‌ها، فردی نیز در فرایندهای شناختی دو رویکرد پژوهشی توسعه یافته است. نخستین رویکرد رویکرد تحول شناختی است که فرایند تحول شناختی را بر مبنای سیستم‌های پردازش اطلاعات تبیین می‌کند و رویکرد دوم، رویکرد هوش است که بر شناسایی فرایندهای شناختی همبسته با تفاوت‌های فردی در هوش تأکید دارد. پژوهش‌هایی که تفاوت‌های پردازش بین افراد بهنجار و افراد دارای ناتوانی یادگیری هوشی خفیف را بررسی می‌کنند، عمدتاً بر رویکرد هوش استوارند (کرامر^۱، پیرسل و گلاور، ۱۹۹۰).

عارضه ناتوانی یادگیری مسئله‌ای جهانی است که در همه زبان‌ها، فرهنگ‌ها و ملت‌های دنیا دیده می‌شود. یافته‌های پژوهش‌ها نشان می‌دهد که در همه‌ی فرهنگ‌ها کودکانی وجود دارند که به نظر می‌رسد هوش طبیعی داشته باشند، اما در یادگیری زبان شفاهی، اکتساب مهارت‌های خواندن یا نوشتن، یا حل مسائل ریاضی دچار مشکلات جدی هستند. در حال حاضر ناتوانی یادگیری به منزله علت اصلی مشکلات شدید یادگیری شناخته شده است و مشخص شده است، ناتوانی‌های یادگیری، در راسل، مختلف زندگی تأثیرات متفاوتی در افراد باقی می‌گذارد. کودکان پیش دبستانی، دانش آموزان دوره دبستان، نوجوانان و بزرگسالان مشکلات و خصوصیات متفاوتی دارند. محدوده سنی ناتوانی‌های یادگیری به مرور زمان گسترش یافته است. هر گروه سنی نیازمند اقدامات و راهبردهای تدریسی متفاوتی است. بیشتر دانش‌آموزان دچار ناتوانی یادگیری (حداقل هشتاد درصد آن‌ها) مشکلاتی در خواندن دارند. معجزه در خواندن به مشکلات متعدد دیگری منتهی می‌شود (لرنر^۱، ۱۹۹۷).

بتمن اعتقاد داشت کودکانی که ناتوانی یادگیری دارند، کسانی هستند که از نظر آموزشی تفاوت معنی داری بین توانمندی ذهنی و سطح عملکرد، و حتی شان مشاهده می‌شود. این افراد همواره اختلالات بنیادی مرتبط با فرایند یادگیری را نشان می‌دهند و ممکن است، علت این ناتوانی با بد کارکردی سیستم اعصاب مرکزی همراه باشد یا نباشد. در ضمن، این اختلال‌ها از نشانه‌های ثانویه عقب ماندگی

^۱ -ler ner

ذهنی، محرومیت آموزشی یا فرهنگی، اختلال‌های هیجانی شدید، یا محرومیت حسی نیستند (بتمن، ۱۹۶۵).

در زمینه‌ی تعریف ناتوانی یادگیری تحولی، کرک شاخص‌های چندگانه‌ای را برای محدودسازی آن در نظر گرفته است که به شرح زیر عنوان می‌شوند ناتوانی-های یادگیری تحولی، با خوشه‌ای از مهارت‌های پیش‌نیاز^۱ سروکار دارد که کم است برای کسب و اندوزش یادگیری در موضوعات متفاوت درسی به آن‌ها نیازمند است. یک کودک برای اینکه بیاموزد چگونه باید نامش را بنویسد، به چندین مهارت پیش‌نیاز در زمینه‌های ادراکی نیاز دارد. علاوه بر آن، کودک در راستای فراگرفتن نوشتن، باید هماهنگی حرکتی بین چشم و دست را ارتقاء و حافظه توالی دیا^۲ را توسعه دهد. برای کسب مهارت خواندن، یک کودک باید با استناد به ادراک شنیداری و بینایی، توانایی تمایز ادراک بینایی و شنوایی را توسعه بخشد و قابلیت‌های حافظه شنوایی و بینایی، زبان و سایر عملیات ذهنی را تکمیل نماید. خوشبختانه این عملیات در بیشتر کودکان به اندازه کافی تحول می‌یابند؛ به طوری که قادرند موضوعات درسی را بیاموزند. فقط زمانی که این گونه کارکردهای شناختی مختل شده‌اند و دیگر نمی‌توانند از طریق کارکردهای شناختی جبرانی در زمینه‌های دیگر، این گونه نواقص را مرتفع سازد، آنگاه در فرایند خواندن، نوشتن، دیکته یا انجام محاسبات ریاضی با مشکل روبه‌رو خواهد شد (کرک، ۱۹۸۱).

^۱ - Prerequisite

^۲ - Visual Sequential Memory

از طریق نسخه تجدیدنظر شده آزمون و کسler، کودکان می‌توان احتمال بروز ناتوانی یادگیری را در نظر گرفت، بدین ترتیب که اگر حداقل یک انحراف معیار نمره هوش بهر کلامی پایین‌تر از هوش بهر عملی باشد و هوش بهر کل آزمودنی در سطح بهنجار و بالاتر از آن قرار داشته باشد، می‌توان به تشخیص ناتوانی یادگیری توجه نمود. به بیان دیگر در مواردی که تفاوت معنی‌داری بین عملکرد آزمودنی در زمینه‌های کلامی و غیرکلامی در آزمون و کسler مشاهده شود باید به تشخیص ناتوانی یادگیری پرداخت و مدارکی را در این زمینه ارائه نمود (شهیم، ۱۳۸۷). همچنین با استفاده از نسخه نوین هوش آزمایی تهران استنفورد-بینه می‌توان به شناسایی کودکان با نارسایی یادگیری پرداخته و نه تنها احتمال بروز ناتوانی یادگیری بلکه نمره‌ای را در زمینه‌ی توانایی روانان با میانگین ۱۰۰ و انحراف معیار ۱۵ در محورهای ترکیبی آزمون به دست آورد (جاویدنیا، ۱۳۸۹).

مقدمه

اختلال‌های یادگیری زمانی تشخیص داده می‌شوند که پیشرفت فرد در آزمون‌های استاندارد شده فردی برای خواندن، ریاضیات و بیان نوشتاری، اساساً پایین‌تر از سطح سنی، هوشی و تحصیلی مورد انتظار باشد. امکان دارد که اختلال‌های یادگیری با روحیه ضعیف، عزت نفس پایین و کمبودهایی در مهارت‌های اجتماعی همراه باشند (انجمن روان‌پزشکی آمریکا، ۲۰۰۰). کودکان با ناتوانی‌های یادگیری، به‌رغم دریافت آموزش کافی، داشتن بهره هوشی بهنجار، فقدان مشکلات عاطفی و هیجانی و فقدان مشکلات بینایی و شنوایی قادر به یادگیری حروف و کلمه‌ها از طریق آموزش‌های رایج در مدارس عادی نیستند (سیف نراقی و نادری، ۱۳۸۲). گاه

استعداد این کودکان چنان فوق العاده است که تیزهوش و مستعد شناخته می‌شوند. ویژگی‌های تیزهوشی شامل خودجوشی، کنجکاوی، قدرت تخیل، شور و ذوق بی‌حد و حصر و حساس بودن است و همین خصوصیات اغلب در کودکان دچار ناتوانی یادگیری مشاهده می‌شود. غالباً به نظر می‌رسد کودکان دچار ناتوانی یادگیری مانند کودکان تیزهوش نیاز به فعالیت زیادی دارند. ممکن است در نظر آنان محیط معمولی کلاس بدون جاذبه یا توجه کردن به آموزش کلاس درس مشکل باشد. اگر نیازهای یادگیری آن‌ها برآورده نشود، ممکن است با بی‌قراری، بی‌توجهی، حتی رفتارهای از هم گسیخته و اکنش نشان دهند (لرنر، لوونتال^۱، ۱۹۹۵). تعداد کودکان دچار ناتوانی یادگیری در محدوده سنی ۹ تا ۱۴ سالگی بیشتر از سنین دیگر است. ناتوانی‌های یادگیری اکثر کودکان پیش از ۹ سالگی تشخیص داده نمی‌شود و کاهش تعداد افراد در سنین ۱۳ تا ۱۹ سالگی مربوط به ترک تحصیل تعداد زیادی از نوجوانان دچار ناتوانی‌های یادگیری است. برآوردهای مربوط به میزان شیوع ناتوانی‌های یادگیری قابل‌توجهی با یکدیگر دارند، از ۱ تا ۳۰ درصد دانش‌آموزان را شامل می‌شوند. تعداد کودکان و نوجوانانی که ناتوانی‌های یادگیری در آنان تشخیص داده می‌شود تا حد زیادی به معیارهای تعیین واجد شرایط بودن دانش‌آموز برای دریافت خدمات بستگی دارد. اگر معلم بخواهد مشکل دانش‌آموز را درک و به او در حل آن کمک کند، باید ارزیابی و آموزش را در کنار یکدیگر انجام دهد (لرنر، ۱۹۹۷).

به منظور ارزیابی این نوع دانش آموزان از جمله آزمون‌های بروز که در سال‌های اخیر در اختیار پژوهشگران قرار گرفته است هوش آزمایی تهران - استنفورد بینه است. با شناخت دقیق ویژگی‌های نسخه نوین هوش آزمایی تهران - استنفورد بینه می‌توان به توانمندی بالاتری را در اندازه‌گیری توانایی‌های شناختی کودکان، کارکردهای شناختی مرتبط با تیزهوشی، کم‌توان ذهنی و از همه مهمتر ناتوانی یادگیری دست‌یافت و بستر مناسبی برای ارائه آموزش‌های ویژه در گروه کودکان استثنایی خرده‌بال، فراهم کرد (کامکاری، ۱۳۸۷). از سوی دیگر همواره و کسلر نیز به عنوان یک مقیاس تشخیصی برای ناتوانی یادگیری مطرح می‌شود نمودار پراکنش خرده آزمون‌های شناختی سهم و نقش قابل توجهی در زمینه‌های تشخیصی داراست. با این وجود به راحل نمودن به روایی تشخیصی مقیاس‌های و کسلر کودکان برای تشخیص ناتوانی یادگیری تأکید داشت و باید به گونه‌ای دقیق از پژوهش‌های مستند استفاده نمود. هرچند که با استفاده از نمودار پراکنش خرده آزمون ضریب تشخیص در دامنه‌ای ۵۰-۵۵ برای دانش‌آموزان (واتکینز^۱، ۲۰۰۸).

از آنجائی که در ایران ابزارهای مناسبی برای شناسایی کودکان ناتوان یادگیری وجود ندارد و برخی اوقات آزمون هوشی ریون، مقیاس‌های قدیم آزمون هوشی و کسلر که قدمت آن‌ها بیش از سی سال است و از رده خارج می‌باشند، به کاربرده می‌شود. ضروری است تا از فن‌آوری نوین در توسعه دانش کشورهای جهان اسلام استفاده شود و بتوان به شاخص‌های روان‌سنجی نسخه نوین هوش آزمایی تهران -

^۱ - Watkins

استنفورد بینه و نسخه چهارم مقیاس هوش و کسلر کودکان، در گروه کودکان ناتوان یادگیری دست یافت تا از این طریق نهضت سنجش استثنایی توسعه یافته و بتوان چارچوب علمی و تحقیقاتی مناسبی را برای شناسایی کودکان ناتوان یادگیری و پس از آن نیازسنجی و سپس برنامه ریزی در این حوزه، به دست آورد (کامکاری و افروز، ۱۳۸۹).

همچنین با توجه به کمبود اطلاعات مناسب در زمینه ی چگونگی تشخیص و غربالگری کودکان با ناتوانی یادگیری و ابهامات گوناگون پیرامون ویژگی های روان سنجی^۱ ابزارهای تشخیصی در حیطه ی کودکان استثنایی و از آنجا که نمی توان از ابزارهای معتبر روان شناختی در خارج از کشور به صورت صنعت مونتاژ بهره مند شد. در راستای استاندارد سازی و بهره گیری کاربردی از ابزارهای مزبور در حیطه های تشخیص کودکان استثنایی، سردرگمی ها، خلل نظری و فقدان یافته های تجربی مشاهده می شود؛ بنابراین فقدان اطلاعات جامع پیرامون ویژگی های روان سنجی از یک سو و از همه ی اینها رایبی - تشخیصی از سوی دیگر ابهامات گوناگونی را در راستای تشخیص ناتوانی یادگیری، وسیله و کسلر چهار کودکان و نسخه نوین هوش آزمایی تهران استنفورد-بینه وجود آورده است و سؤالات اصلی کتاب به شرح زیر مطرح می شود:

^۱ -psychometric properties

روایی تشخیصی نسخه نوین هوش آزمایی تهران - استنفورد بینه در کودکان ناتوان یادگیری چگونه است؟

روایی تشخیصی نسخه چهارم مقیاس هوش و کسلر کودکان در کودکان ناتوان یادگیری چگونه است؟

ضرورت موضوع

تشخیص و شناسایی دانش آموزان ناتوان در یادگیری به عنوان گروهی از کودکانی که نیازمند آموزش و پرورش ویژه هستند، امری بسیار مهم و در عین حال فوق العاده حیاتی است. این مشکل معمولاً بعد از آنکه کودک مدتی در مدرسه عادی مشغول به تحصیل می شود، ظاهر می گردد. تشخیص دقیق این عارضه به وسیله یک گروه متخصص متشکل از مربیان، معلمان و مشاوران مدرسه و با همکاری کارشناسان معرب در امر ارزیابی و تشخیص ناتوانی و ناتوانی های خاص تحصیلی و نیز مساعدت والدین مقدور خواهد بود. در تشخیص دقیق این اختلال پرداختن به تعریف جامع از ناتوانی های یادگیری و ویژگی های این کودکان کاملاً ضروری است، زیرا برداشت های ناصحیح و تشخیص های نادرست از رنج های ناروا در ارتباط با این کودکان بیش از سایر کودکان استثنایی رجرد دارد (کاکاوند، ۱۳۸۵).

شناسایی سریع و ارائه آموزش های متناسب با ویژگی های کودکان، آن هم در دوران خردسالی سهم فزاینده ای را در شکوفایی استعداد های شناختی بر جای می گذارد. گزارش های بالینی در مورد رنج های فردی کودکان دچار ناتوانی یادگیری از گوشه و کنار جهان شباهت های چشمگیری باهم دارند. این مشکل در

کودکان به هنگام یادگیری زبان نوشتاری، چه بر اساس نظام الفبایی (نظیر زبان انگلیسی) و چه بر اساس نظام تصویری (نظیر زبان چینی)، ظاهر می شود. نگرانی فزاینده‌ای در مورد کودکان و نوجوانان دچار ناتوانی یادگیری وجود دارد؛ زیرا در یادگیری مهارت‌های تحصیلی و مهارت‌های دیگر، به‌رغم داشتن استعداد ذهنی برای آموختن آن‌ها، مشکلات بسیار زیادی دارند؛ اما معمای کودکانی که با مشکلات فوق‌العاده‌ای در یادگیری مواجه می‌شوند موضوع تازه‌ای نیست. در طول سالیان متمادی، کودکان از تمام طبقات جامعه مشکلاتی را در یادگیری تجربه کرده‌اند. سال‌ها بعدی دوره ابتدایی، به موازات دشوارتر شدن برنامه تحصیلی ممکن است در ادامه زمینه نظیر مطالعات اجتماعی یا علوم مشکلاتی پدید آید. مشکلات عاطفی نیز پس از چند سال شکست مکرر شدت می‌یابد، زیرا دانش‌آموزان نسبت به پیشرفت خود در مقایسه با همکلاسی‌هایشان هشیارتر می‌شوند. برخی مشکلات اجتماعی و ناتوانی در دوست‌یابی و حفظ روابط دوستانه در این مقطع سنی اهمیت بیشتری می‌یابد (لر، ۱۹۹۲).

به دلیل ضعف نظری و تحقیقاتی در زمینه‌ی تعریف، سبب‌شناسی، شیوع، تشخیص افتراقی و مداخلات درمانی ناتوانی یادگیری، این عارضه همچنان در هاله‌ای از ابهام قرار گرفته و مفهوم‌سازی دقیقی از آن در دست نیست. در این میان اولین سنگ بنای بررسی این عارضه را شناسایی و سنجش آن تشکیل می‌دهد (فلاح چای، ۱۳۸۴).